

ORTAÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN BİLGİSAYAR VE İNTERNET TUTUMLARININ İNCELENMESİ (ERZİNCAN ÖRNEĞİ)

Hüseyin Hüsnü BAHAR*

Hacı Hasan İÇLİ**

Fikret GÜLAÇTI***

Özet

Araştırmanın amacı Erzincan ilinde görev yapan ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internete yönelik tutumlarının cinsiyet, branş, kıdem durumu, mezun olunan yükseköğretim kurumunun türü, kişisel bilgisayara sahip olma ve evde internet bağlantısına sahip olma bakımından değişip değişmediğini ve bilgisayar tutumunun internet tutumunu yordayıp yordamadığını belirlemektir. Araştırma Erzincan ilinde 2007-2008 öğretim yılında ortaöğretim kurumlarında görev yapan çeşitli branşlardaki 518 öğretmeni kapsamaktadır. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ile mevcut araştırmada güvenilirlik katsayısı .91 olarak tespit edilen Deniz'in geliştirdiği Bilgisayar Tutum Ölçeği-Marmara (BTÖ-M) ve güvenilirlik katsayısı .78 olarak bulunan Altun'un geliştirdiği İnternet Tutum Ölçeği (İTÖ) kullanılmıştır. Öğretmenlerin kıdem durumu, branş, mezun olunan yükseköğretim kurumu ve evde internet bağlantısı olma durumuna göre BTÖ-M ve İTÖ puanlarının farklı olduğu bulunmuştur. Cinsiyet ve evde bilgisayar bulunma durumuna göre BTÖ-M puanları arasında anlamlı fark tespit edilirken, İTÖ puanları arasında anlamlı fark tespit edilememiştir. Öğretmenlerin BTÖ-M puanları İTÖ puanlarının % 25,8'ini açıklamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Bilgisayar tutumu, internet tutumu, ortaöğretim öğretmenleri, Erzincan

Giriş

Bilgisayar ve internet hem eğitim alanında hem de günlük yaşamımızda git-tikçe daha çok ihtiyaç duyulan, daha sık kullanılan birer araç olmuştur. Son on yılda, çok sık tartışılan internet, sadece psikolog, sosyolog ve bilgisayar bilimcilerin değil, tıpkı 1970'lerde televizyon konusunda olduğu gibi, aynı zamanda aile, öğretmen ve diğer sivil otoritelerin de tartıştığı bir konu olmuştur (Greenfield, 2004; Gross, 2004; Weber, 2005; Wilson and Atkinson 2005). Günlük yaşantımızın ayrılmaz bir parçası haline gelen internet sık tartışılmanın yanı sıra, bilgiye ulaşma ve bilgiyi paylaşma konusunda oldukça sık kullanılan sistemlerden biridir. Günümüzde teknoloji eğiti-

* Yrd. Doç. Dr.; Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü

** Öğretmen, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

*** Arş. Gör.; Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü

min ayrılmaz bir parçası olmuştur (Çakır ve Yalçın 2006). Birçok meslek dalında olduğu gibi, öğretmenlik mesleği de temel bazı bilgisayar ve internet becerilerinin kullanılmasını gerektirmektedir. Öğretmenlerin bilgisayar ve interneti hem mesleki çalışmalarında hem de idari etkinliklerinde kullanması artık bir zorunluluk haline gelmiştir (MEB 2008). Özellikle idari etkinliklere yönelik olarak, Milli Eğitim Bakanlığınca 2006-2007 öğretim yılında “E-Okul Yönetim Bilgi Sistemi Yazılımı” kullanıma açılmıştır. Öğrencinin okula kaydından başlayıp, mezuniyetine kadar olan tüm süreçleri kapsayan e-okul yazılımı öğretmenlerin yanı sıra idareci ve velileri de bilgisayar ve internet kullanmaya zorlamaktadır (MEB 2007).

İyi organize edilmesi halinde, bilgisayar ve internetin okullarda kullanımı eğitimin kalitesini artırabilir. Yapılan bir araştırmada (Çağıltay ve ark., 2001), öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bilgisayarların öğrenme ve öğretim sürecini olumlu etkileyebileceğini belirtirken çok azı bu konuda kaygı taşımaktadır. Bilgisayar ve internet eğitim-öğretim sürecinde değişik amaçlarla kullanılabilir. Yalın’a (2007) göre, öğretme ve öğrenme açısından benzersiz imkânlar sunan çok yönlü bir araç olan bilgisayarların eğitimdeki önemi ve bilgisayarı diğer araçlardan ayıran en önemli özelliği bir üretim, öğretim, yönetim, sunu ve iletişim aracı olarak kullanılabilmesidir. Bilgisayarın özellikle bir öğretim ve sunum aracı olarak kullanılabilmesi, nitelikli bir öğretim süreci için bilgisayarı vazgeçilmez hale getirmiştir. Halis (2002), eğitimde bilgisayar kullanımını bilgisayarları öğrenme, bilgisayar aracılığıyla öğrenme ve idari amaçlı olmak üzere üç grupta ele almaktadır.

Öğretmenlerde bulunması gereken bilgi, beceri ve tutumları kapsayan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri”, öğretmen yetiştirme politikalarının belirlenmesinin yanı sıra öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitiminde, seçiminde, iş başarılarının ve performanslarının değerlendirilmesinde, kendini tanıma ve kariyer gelişiminde kullanılacak referanslar olarak görülmektedir (MEB 2006). Performans göstergesi olarak da ifade edilen bu yeterlilikler öğretmenlerin bilgisayar ve internetten yararlanmalarını gerektirmektedir. Örneğin, teknoloji okuryazarı olması beklenen öğretmenin bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri izlemesi, bu teknolojilerden (on-line dergi, paket yazılımlar, e-posta, vb.) bilgiyi paylaşma amacıyla yararlanması performans göstergesi olarak ifade edilmiştir. Diğer taraftan, öğretim sürecinde öğretmenin bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak farklı deneyim, özellik ve yeteneklere sahip olan öğrenciler için uygun öğrenme ortamları hazırlaması beklenmektedir. Teknolojik ortamlardaki (veri tabanları, çevrim içi kaynaklar vb.) öğretme-öğrenme ile ilgili kaynaklara ulaşması, bunları doğruluk ve uygunluk açısından değerlendirmesi (MEB 2008, s. 8–38), öğretmenlerin bilgisayar ve internet teknolojilerini kullanmasını gerektiren diğer bazı performans göstergeleridir. Tavşancıl ve Keser’e (2002) göre internet bilgiye hızlı, kolay, ucuz ve güvenilir olarak ulaşmanın yanı sıra, onu geniş kitlelerle paylaşmanın günümüzdeki en etkin ve geçerli yoludur.

Öğretim sürecinin planlanması ve yürütülmesinde öğretmen çok önemli bir görev üstlenmiştir. Öğretim sürecinde bilgisayar ve internetin kullanılması, öğrenmeyi kolaylaştıran ve etkili öğrenmeyi sağlayan bazı avantajlar oluşturabilir. Ancak, bilgisayar ve internet sisteminin kullanılması kararında araç-gereç varlığı, ortam ile konu uygunluğunun yanı sıra öğretmenin bilgisayar ve internet kullanımına ilişkin tutumu da önemlidir. Çünkü bireysel tutumlar bilişim teknolojilerinin kullanımını etkileyen önemli bir faktördür (Liaw 2007).

Öğretmenlerin idari işlerinde bilgisayar ve internet sisteminden etkili yararlanabilmesi için bu araç ve sistemi kullanma becerilerinin yanı sıra bilgisayar ve internete karşı olumlu bir tutum içinde olması önemlidir. Tezbaşaran'ın (1997) da belirttiği gibi, tutumlar insan davranışlarını belirlemede etkilidir. Bu nedenle, tutumların ölçülmesi ve tutum derecelerinin bilinmesi birçok alanda istenen bir durumdur. Olumlu tutumlar bilgisayar ve internetin kullanımını olumlu etkilerken, olumsuz tutum bilgisayar ve internetin kullanımında olumsuz bir etken olarak algılanabilir. Bilgisayar ve internetin etkili kullanımı için öncelikle kullanıcıların bilgisayar ve internete yönelik olarak olumlu bir tutum sergilemesi beklenir.

Eğitimden sağlığa ekonomiden kültüre kadar çok geniş bir alanda internet toplumsal yapıya dahil olmuş ve etkilerini göstermeye başlamıştır (Tarcan 2007). Bu bağlamda, bugün eğitim alanında adından en sık söz edilen sistemlerden birisi de internettir. İnternet hem bilgiye ulaşma hem de bilgiyi paylaşma konusunda en etkili araçlardan birisidir. Bu amaçla internet öğretmen, öğrenci ve eğitim yöneticilerinin sıklıkla kullandığı sistemlerden birisidir. İnternet hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin çeşitli kaynaklara ulaşmasını sağlayan etkili bir sistemdir.

Bilgisayar ve internetin tarihçesi biraz daha eski olmakla birlikte, eğitim amacı ile yaygın olarak kullanılması oldukça yeni sayılabilir. Öğretmen yetiştirme programlarında, bilgisayar derslerinin zorunlu dersler arasında yer alması ise daha yakın zamanlarda gerçekleşmiştir. Bu süre içinde hem bilgisayar sistemlerinde, hem de bilgisayarın öğretmen, öğrenci ve yöneticiler tarafından kullanım sıklığında oldukça hızlı sayılabilecek değişimler yaşanmıştır. Bilgisayar ve internet kullanım becerilerine sahip olmadan öğretmenlik ve yöneticilik görevlerine başlayan çok sayıda öğretmen ve yönetici, hizmet içinde bu becerileri edinmek, bu becerileri sahip olanlar ise zamanla bu bilgi ve becerilerini güncellemek, geliştirmek ve bu şekilde kullanmak zorunda kalmıştır. Bilgisayar eğitim alanında yönetim, rehberlik, ölçme-değerlendirme, araştırma, dökümantasyon ve öğretim hizmetlerinde kullanılmaktadır (Alkan 2005, 183; Uşun 2000, s.69).

Özellikle son on yılda Bilgisayar Destekli Öğretim (BDÖ) kavramından sıklıkla söz edilmektedir. BDÖ'nün başarılı bir şekilde uygulanması için öncelikle yeterli sayı ve nitelikte öğretmenin varlığı kaçınılmazdır. Yeterli sayıda yetişmiş öğretmenin olmaması, geçmiş yıllarda karşılaşılan en önemli sorunlardan birisi olarak kabul edilmektedir (Karamustafaoğlu, Köse ve Bilen, 2003).

Öğretmenlerin bilgisayar ve internete yönelik tutumu ile bilgisayar ve internet kullanımına ilişkin çok sayıda çalışma yapılmıştır (Akkoyunlu, 2001; Çağıltay, 2001; Akkoyunlu, Yılmaz 2005; Altun, 2003; Aşkar, Usluel, 2002; Deniz, 1994; Gürcan - Namlu ve Ceyhan 2003; Usluel ve Haşlamam 2003). Ancak bilgisayar ve internet teknolojisi hızla geliştiği gibi bunun gerek insan yaşamına gerekse eğitim uygulamalarına yansımaları da olmaktadır. Örneğin, Akkoyunlu'nun (2002) çalışmasında öğretmenlerin sadece % 7'si internet kullanırken bugün öğretmenlerin hepsi internet kullanmak zorundadır. Sürekli gelişim ve değişme bu alandaki araştırmaların da sürekli ve devamlı olmasını gerektirmektedir.

Araştırmanın Önemi

"Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri" öğretmenlerin teknoloji okuryazarı olmalarının yanı sıra, bilgisayar ve interneti mesleki amaçlı olarak kullanmalarını

da gerektirmektedir (MEB 2008, s. 8-38). Öğretme öğrenme etkinliklerini bireysel ihtiyaçlara cevap verecek şekilde düzenlemek, eğitim hizmetlerini daha verimli ve etkili bir biçimde yürütmek ve çağdaş bir öğretme öğrenme ortamı oluşturmak amacıyla diğer araçlar gibi bilgisayarlar da geniş ölçüde kullanılmaktadır (Uşun 2000, s. 48). Bilgisayar ve internetin eğitimde kullanımı ile birlikte yeni bazı kavramlar ortaya çıkmıştır. Bilgisayar destekli öğretim, internet temelli eğitim (Yalın 2008) bunlardan bazılarıdır.

Tutumların ölçülmesi, ya da tutum derecesinin bilinmesi birçok alanda istenen bir durumdur. Çünkü tutum, insan davranışlarını belirlemede etkilidir. (Tezbaşaran, 1997). Bu nedenle yapılan bu araştırma, öğretmenlerin bilgisayara ve internete yönelik tutumlarını belirlemeye katkı sağlayacaktır. Öğretmenlerinin bilgisayar ve internete yönelik tutumlarının bilinmesi, öğretmenleri tanımak, öğretmenlerin bilgisayar ve internet ile ilgili hizmet içi eğitim gereksinimlerini planlamak bakımından da önemlidir.

Planlanan araştırma öğretmenlerin bilgisayar ve internete yönelik tutumlarını tespit etmek bakımından önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internete yönelik tutumlarının cinsiyet, branş, kıdem, mezun olunan yükseköğretim kurumu ile kişisel bilgisayara sahip olup olmama durumuna göre değişip değişmediğini ve öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumunun internete yönelik tutumlarının anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını tespit etmektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internete yönelik tutumları nasıldır?
2. Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internete yönelik tutumları;
 - a. Cinsiyete göre herhangi bir farklılık gösterir mi?
 - b. Kıdem durumuna göre herhangi bir farklılık gösterir mi?
 - c. Branş durumuna göre herhangi bir farklılık gösterir mi?
 - d. Mezun oldukları yükseköğretim kurumuna göre herhangi bir farklılık gösterir mi?
 - e. Kişisel bilgisayara sahip olma durumuna göre herhangi bir farklılık gösterir mi?
 - f. Evde internet bağlantısı olma durumuna göre herhangi bir farklılık gösterir mi?
3. Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayara yönelik tutumları internete yönelik tutumlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Sayıtlar

Bu araştırmanın sayıtları şunlardır:

1. Öğretmenler kişisel bilgiler formunda istenen bilgileri doğru cevaplandırmıştır.
2. Öğretmenler Bilgisayar Tutum Ölçeği-Marmara (BTÖ-M) ve İnternet Tutum Ölçeği (İTÖ) ölçeklerini içtenlikle cevaplamışlardır.

Sınırlılıklar

1. Araştırma Erzincan il merkezine bağlı ortaöğretim kurumlarında görev yapan ortaöğretim öğretmenleri ile sınırlıdır.
2. Araştırma süre bakımından 2007-2008 öğretim yılının bahar dönemini kapsamaktadır.

Yöntem

Araştırma betimsel bir çalışmadır. Bu çalışmada öğretmenlerin bilgisayar ve internete yönelik tutumları BTÖ-M ve İTÖ kullanılarak tespit edilmiş ve araştırma sorularını cevaplandırmak için çeşitli analiz ve testler uygulanmıştır. Ayrıca, karşılaştırma yapmak için ilgili literatür taranmış ve yapılmış benzer araştırma sonuçları ile karşılaştırılmıştır.

Çalışma Grubu

Tablo 1. Çalışma grubu, araştırmaya katılan öğretmen sayısı ve katılım oranı

Görev Yeri	Öğretmen Sayısı (2007-2008)	Katılan Sayısı	Katılma Oranı (%)	Katılanlar İçindeki Oranı (%)
Merkez	624	398	63.8	76.8
İlçeler	151	120	79.5	23.2
Toplam	775	518	67.4	100.0

Çalışma grubu 2007-2008 öğretim yılında, Erzincan merkez, bağlı ilçeler ve belde ortaöğretim kurumlarında görevli öğretmenlerden oluşmaktadır. Uygulama tarihi itibarıyla görev başında olan tüm ortaöğretim öğretmenlerine ulaşmak amaçlanmıştır. Kişisel bilgi formu ve ölçekler okul müdürlükleri kanalı ile öğretmenlere ulaştırılmıştır. Tablo 1’de görüldüğü gibi 2007-2008 öğretim yılı itibarıyla Erzincan ilinde görev yapan toplam 775 öğretmenden 518’ine (% 67.4) ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, Deniz (1994) tarafından geliştirilen ve geçerlilik-güvenirlilik çalışması yapılan 42 maddelik Bilgisayar Tutum Ölçeği-Marmara (BTÖ-M), Altun (2003) tarafından geliştirilen ve 23 maddeden oluşan İnternet Tutum Ölçeği (İTÖ) kullanılmıştır.

Kişisel bilgi formu öğretmenlerin cinsiyeti, kıdemi, branşı, mezun olduğu yükseköğretim kurumunun türü, kişisel bilgisayar ve evlerinde internet bağlantısı olup olmadığı ile ilgili bilgileri sağlamaya yönelik sorulardan oluşmaktadır.

BTÖ-M bireyin bilgisayara, bilgisayar kullanımına, bilgisayar kullananlara ve bilgisayarların toplumsal ya da kişisel etkilerine yönelik olarak sahip olduğu duygu, düşünce ve davranışlarını saptamaya çalışan bir ölçektir. Likert tipi, 5’li dereceleme-li olarak oluşturulan ölçekten alınan yüksek puan bilgisayara yönelik genel olumlu; düşük puan ise bilgisayara yönelik genel olumsuz tutumları ifade etmektedir (Deniz 1995, s. 7).

İTÖ öğretmenlerin internete yönelik kendi görüş, düşünce, fikir ve yapılarına dayanan ve tutumları ile ilişkili olan duyuşsal, bilişsel ve davranışsal durumlarını derecelendirerek ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçme aracı "Likert Tipi" derecelendirme ölçeği olarak hazırlanmış ve beşli derecelendirme ile düzenlenmiştir. Ölçekte yer alan madde sayısı 23'tür (Altun 2003).

Tablo 2. BTÖ-M ile alt ölçeklerine ilişkin güvenilirlik katsayıları

Ölçekler	Güvenirlik Katsayıları	
	Orijinal Çalışma	Mevcut Araştırma
BTÖ-M (Deniz 1994)	.92	.91
İTÖ (Altun 2003)	.79	.78

BTÖ-M ve İTÖ kullanılarak elde edilen verilerin güvenilir olup olmadığını tespit etmek için, uygulama sonuçlarına dayalı olarak her iki ölçek için güvenilirlik katsayıları (iç tutarlılık) yeniden hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 2'de gösterilmiştir. Yapılan bu çalışmada BTÖ-M ve İTÖ için bulunan güvenilirlik katsayıları, bu iki ölçek kullanılarak elde edilen bulguların yeterince güvenilir olduğunu ve araştırma amacına uygun olarak kullanılabilirliğini göstermektedir.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan BTÖ-M ve İTÖ'nün güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Araştırma sorularını cevaplandırmak için araştırma sorusu ve değişkenlerin durumuna göre betimleyici istatistiklerin yanı sıra, Levene testi sonuçlarına göre varyansların homojen olduğu gruplar için bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA), varyansların homojen bulunmadığı bir durumda ise Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Tek yönlü ANOVA testi sonuçlarına göre fark bulunan durumlarda farkın kaynağını tespit etmek için LSD testi, Kruskal Wallis H testinde ise farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Çalışmada ayrıca tek yönlü doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

Bulgular

Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Birinci araştırma sorusu "Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internete yönelik tutumları nasıldır?" şeklinde ifade edilmiştir. Ortaöğretim öğretmenlerinin BTÖ-M ve İTÖ puanlarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3'te gösterilmiştir. Bu değerler BTÖ-M ve İTÖ'yü cevaplandıran toplam 518 öğretmenden elde edilmiştir. BTÖ-M'den elde edilebilecek en yüksek puan 210, en düşük puan 42'dir. İTÖ'den elde edilebilecek en yüksek puan 115'tir. Ölçeklerden üst sınıra yakın puan alınması tutumun olumlu ve yüksek olduğunu, alt sınıra yakın puan alınması ise tutumun olumsuz ve düşük düzeyde olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlerin ortalama BTÖ-M puanı 160.17 olarak bulunmuştur. En yüksek ve en düşük sınırlar arasında değerlendirildiğinde, genel olarak ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar tutumlarının iyi olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Öğretmenlerin BTÖ-M ve İTÖ puanlarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri

Ölçek	N	\bar{X}	Ss
BTÖ-M	518	160.17	26.06
İTÖ	518	73.75	10.04

Ortaöğretim öğretmenlerinin İTÖ puan ortalaması 73.75 olarak tespit edilmiştir. Alt ve üst sınırlar arasındaki orta noktanın 69 olduğu dikkate alındığında, öğretmenlerin internet tutumlarının orta düzeyde olduğu söylenebilir.

İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

İkinci araştırma sorusu “Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internete yönelik tutumları **cinsiyete** göre herhangi bir farklılık gösterir mi?” şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete göre öğretmenlerin BTÖ-M ve İTÖ puanlarına ilişkin bağımsız örnek t-testi sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	t	sd	p
BTÖ-M	Erkek	335	161.8060	27.24651	2.042	515	.042*
	Kadın	182	156.9286	23.34371			
İTÖ	Erkek	335	74.1134	9.90821	1.181	515	.238
	Kadın	182	73.0220	10.26121			

*p < .05

Ortaöğretim öğretmenlerinin cinsiyete göre bilgisayar tutum puanları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($t_{515}=2.042$, $p < .05$). Erkek öğretmenlerin bilgisayar tutum puanı 161.8 bulunurken kadın öğretmenlerin bilgisayar tutumu 156.9 bulunmuştur. Erkek öğretmenlerin BTÖ-M puan ortalamaları kadın öğretmenlerin puan ortalamalarından yüksek bulunmuştur.

Öğretmenlerin cinsiyete göre İTÖ puanları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($t_{515}= 1.181$, $p?? .05$). Erkek ve kadın öğretmenlerin İTÖ puanlarının benzer olduğu tespit edilmiştir.

Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Üçüncü araştırma sorusu “Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internete yönelik tutumları öğretmenlerin **kıdem durumuna** göre herhangi bir farklılık gösterir mi?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmenlerin BTÖ-M ve İTÖ puanlarının kıdem durumlarına göre tek yönlü ANOVA testi sonuçları aritmetik ortalama, standart sapma ve LSD testi sonuçları ile birlikte Tablo 5’te gösterilmiştir. BTÖ-M puanlarının 6-10 yıl arası kıdeme sahip olanlarda en yüksek düzeyde olduğu, kıdemi 11-15 ve 16 + gruplarında BTÖ-M puanlarının azaldığı görülmektedir.

Tek yönlü ANOVA testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin BTÖ-M puanlarının kıdem durumuna göre anlamlı fark gösterdiği bulunmuştur ($F_{(3-510)}=4.349$, $p < .01$). LSD testi sonuçlarına göre anlamlı farkın 1-5 yıl ile 16 +, 6-10 ile 11-15, 6-10 ile 16 +, 11-15 ile 16 + gruplarında bulunan öğretmenlerin BTÖ-M puanları arasındaki farktan kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerinin BTÖ-M ve İTÖ puanlarının kıdem durumuna göre tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçek	Kıdem Durumu	N	X	Ss	Sd	F	p	LSD (Farkın Kaynağı)
BTÖ-M	1-5 Yıl	144	162.25	25.86	3-510	4.349	.005**	1-5 ile 16 +, 6-10 ile 11-15, 6-10 ile 16 +, 11-15 ile 16 +
	6-10 Yıl	144	165.01	19.53				
	11-15 Yıl	111	158.20	29.79				
	16 Yıl ve +	115	154.08	28.38				
	Toplam	514	160.32	26.06				
İTÖ	1-5 Yıl	144	75.29	9.76	3-510	3.027	.029*	1-5 ile 16 +, 6-10 ile 16 +,
	6-10 Yıl	144	74.36	9.50				
	11-15 Yıl	111	73.30	10.10				
	16 Yıl +	115	71.70	10.67				
	Toplam	514	73.80	10.03				

* $p < .05$

** $p < .01$

Öğretmenlerin kıdem durumuna göre İTÖ puanları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını tespit etmek için yapılan tek yönlü ANOVA testi sonuçları, farkın anlamlı olduğunu göstermektedir ($F_{(3-510)}=3.027$, $p < .05$). LSD testi sonuçları, farkın kaynağının 1-5 ile 16 + ve 6-10 ile 16 + kıdemi olan öğretmenlerin puanları arasındaki fark olduğunu göstermektedir.

Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Dördüncü araştırma problemi “Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internete yönelik tutumları öğretmenlerin branş durumuna göre herhangi bir farklılık gösterir mi?” şeklinde ifade edilmiştir. Ortaöğretim öğretmenlerinin öğretmenlik branşları on grupta ele alınmıştır. Tablo 6’da Öğretmenlerin BTÖ-M ve İTÖ puanlarının kıdem durumlarına göre tek yönlü ANOVA testi sonuçları aritmetik ortalama, standart sapma ve LSD testi sonuçları ile birlikte verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin branşlarına göre BTÖ-M ve İTÖ puanlarına ilişkin tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Ölçek	Branş	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	p	LSD
BTÖ-M	(A) Edebiyat	81	153.48	23.24	9-506	2.488	.009**	A-C, A-E, A-G, A-I, B-G, C-F, C-H, D-G, E-H, F-G, G-H, G-J
	(B) Matematik	61	159.49	21.32				
	(C) Tarih	39	168.23	22.06				
	(D) Coğrafya	30	158.50	29.45				
	(E) İngilizce	48	164.38	20.85				
	(F) Fizik-Kimya-Biyoloji	66	157.17	26.68				
	(G) Bilg.-Elektrik-Elektronik	36	171.42	27.58				
	(H) Din Kültürü-Arapça	39	152.67	36.55				
	(I) Diğer-Genel Öğretim	50	162.92	27.07				
	(J) Diğer-Mes.-Teknik Ö.	66	160.77	25.33				
	Toplam	516	160.12	26.10				
İTÖ	(A) Edebiyat	81	70.27	10.17	9-506	2.424	.011*	A-D, A-E, A-G, A-I, A-J, B-G, C-G, F-G, G-H, G-J
	(B) Matematik	61	73.46	9.20				
	(C) Tarih	39	73.69	9.95				
	(D) Coğrafya	30	74.80	9.97				
	(E) İngilizce	48	75.27	10.68				
	(F) Fizik-Kimya-Biyoloji	66	72.62	9.43				
	(G) Bilg.-Elektrik-Elektronik	36	78.28	11.02				
	(H) Din Kültürü-Arapça	39	73.38	10.36				
	(I) Diğer-Genel Öğretim	50	75.70	9.38				
	(J) Diğer-Mesleki-Teknik Ö.	66	73.97	9.67				
	Toplam	516	73.73	10.05				

*p < .05

**p < .01

Tek yönlü ANOVA testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin BTÖ-M puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{9,506}=2.488$, $p < .01$). LSD testi sonuçları Edebiyat ile Tarih, İngilizce, Bilgisayar-Elektrik-Elektronik ve Diğer-Genel Öğretim; Matematik ile Bilgisayar-Elektrik-Elektronik; Tarih ile Fizik-Kimya-Biyoloji ve Din Kültürü-Arapça; Coğrafya ile Bilgisayar-Elektrik-Elektronik; İngilizce ile Din Kültürü-Arapça; Fizik-Kimya-Biyoloji ile Bilgisayar-Elektrik-Elektronik; Bilgisayar-Elektrik-Elektronik ile Diğer-Genel Öğretim ve Diğer-Mesleki Teknik Öğretim branşında olan öğretmenlerin puanları arasındaki farkın anlamlı olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlerin branşlarına göre İTÖ puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($F_{9,506}=2.311$, $p < .05$). LSD testi sonuçlarından Edebiyat ile Coğrafya, İngilizce, Bilgisayar-Elektrik-Elektronik, Diğer-Genel Öğretim ve Diğer-Mesleki Teknik Öğretim; Matematik ile Bilgisayar-Elektrik-Elektronik; Tarih ile Bilgisayar-Elektrik-Elektronik; Fizik-Kimya-Biyoloji ile Bilgisayar-Elektrik-Elektronik; Bilgisayar-Elektrik-Elektronik ile Din Kültürü-Arapça ve Diğer-Mesleki Teknik Öğretim branşında olan öğretmenlerin İTÖ puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu anlaşılmaktadır.

Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Beşinci araştırma problemi “Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internete yönelik tutumları mezun oldukları yükseköğretim kurumuna göre herhangi bir farklılık gösterir mi?” şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim kurumuna göre BTÖ-M puanlarına ilişkin Kruskal Wallis H testi sonuçları

Kıdem Durumu	N	Sıra Ortalaması	Df	X ²	P	Mann-Whitney U
(EF) Eğitim Fakültesi	261	257.90	3	8.073	.045*	EF-TEF,
(FEF) Fen-Edebiyat Fak.	143	245.09				FEF-TEF,
(TEF) Teknik Eğitim Fak.	35	317.44				TEF-Diğer
Diğer	71	237.11				
Toplam	510					

*p < .05

Levene testi sonuçlarına göre, bağımlı değişkene ilişkin varyanslar eşit olmadığından, karşılaştırma için Kruskal Wallis H testi yapılmış, hangi gruplar arasında fark olduğunu bulmak için de Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Ortaöğretim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim kurumunun türüne göre BTÖ-M puanlarına ilişkin Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir. Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim kurumuna göre BTÖ-M puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu ($X^2_{(3)} = 8.073$, $p < .05$), Mann Whitney U testi sonuçlarına göre farkın kaynağının TEF mezunları ile EF, FEF ve diğer yükseköğretim kurumu mezunları arasında olduğu bulunmuştur.

Ortaöğretim öğretmenlerinin mezun oldukları yükseköğretim kurumunun türüne göre İTÖ puanlarına ilişkin tek yönlü ANOVA testi sonuçları aritmetik ortalama, standart sapma ve LSD testi sonuçları ile birlikte Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim kurumuna göre İTÖ puanlarına ilişkin tek yönlü ANOVA testi sonuçları

Kıdem Durumu	N	\bar{X}	Ss	Sd	F	p	LSD
(EF) Eğitim Fakültesi	261	73.92	9.61	3-506	3.404	.018*	EF-TEF,
(FEF) Fen-Edebiyat Fak.	143	72.27	10.30				FEF-TEF,
(TEF) Teknik Eğitim Fak.	35	78.14	11.20				TEF-Diğer
Diğer	71	73.13	10.09				
Toplam	510	73.63	10.06				

*p < .05

Öğretmenlerin mezun oldukları yükseköğretim kurumunun türüne göre İTÖ puanlarına ilişkin tek yönlü ANOVA testi sonuçları, İTÖ puanları arasındaki farkın anlamlı olduğunu göstermektedir ($F_{(3-506)} = 3.404$, $p < .05$). LSD testi sonuçlarına göre anlamlı fark EF ile TF, FEF ile TEF ve TEF ile diğer fakültelerden mezun olan öğretmenlerin İTÖ puanları arasındaki farktan kaynaklanmaktadır.

Altıncı Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Altıncı araştırma sorusu “Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internete yönelik tutumları kişisel bilgisayara sahip olma durumuna göre herhangi bir farklılık gösterir mi?” şeklinde ifade edilmiştir. Öğretmenlerin evlerinde bilgisayar olup olma durumuna göre BTÖ-M ve İTÖ puanlarına ilişkin bağımsız örnek t-testi sonuçları Tablo 9’da verilmiştir. Evinde bilgisayar olan öğretmenlerin BTÖ-M puanları daha yüksek bulunmuştur. Bağımsız örnek t-testi sonuçları BTÖ-M puanlarına ilişkin bulunan farkın anlamlı olduğunu göstermektedir ($t_{(516)} = 2.693$, $p < .01$). Diğer yandan, evinde bilgisayar bulunma durumuna göre öğretmenlerin İTÖ puanları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır ($t_{(516)} = 1.220$, $p > .05$).

Tablo 9. Evinde bilgisayar olup olmamasına göre öğretmenlerin BTÖ-M ve İTÖ puanlarına ilişkin bağımsız örnek t-testi sonuçları

Ölçekler	Evinde Bilgisayar	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p
BTÖ-M	Var	456	161.2982	25.13294	2.693	516	.007*
	Yok	62	151.8548	31.04352			
İTÖ	Var	456	73.9474	10.03869	1.220	516	.223
	Yok	62	72.2903	9.99244			

* $p < .01$

Yedinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Yedinci araştırma sorusu “Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar ve internete yönelik tutumları evde internet bağlantısı olma durumuna göre herhangi bir farklılık gösterir mi?” şeklinde ifade edilmiştir. Ortaöğretim öğretmenlerinin evlerinde internet bağlantısı olup olmama durumuna göre BTÖ-M ve İTÖ puanlarına ilişkin bağımsız örnek t-testi sonuçları Tablo 10’da gösterilmiştir. Test sonuçlarına göre evinde internet bağlantısı olan ve evinde internet bağlantısı olmayan öğretmenlerin BTÖ-M puanları arasındaki fark anlamlıdır ($t_{(513)} = 3.241$, $p < .01$). Evinde internet bağlantısı olan öğretmenlerin BTÖ-M puan ortalamaları diğerlerinden daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 10. Evinde internet olup olmamasına göre öğretmenlerin BTÖ-M ve İTÖ puanlarına ilişkin bağımsız örnek t-testi sonuçları

Ölçekler	Evinde İnternet	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p
BTÖ-M	Var	334	162.8503	24.88041	3.241	513	.001*
	Yok	181	155.1050	27.65873			
İTÖ	Var	334	74.9611	10.18426	3.813	513	.000*
	Yok	181	71.4696	9.41780			

* $p < .01$

Evinde internet bağlantısı olup olmama durumuna göre, öğretmenlerin İTÖ puanları arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($t_{(516)} = 3.813, p < .01$). Evinde internet bağlantısı olmayan öğretmenlerin İTÖ puanları daha düşük bulunmuştur.

Sekizinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Sekizinci araştırma sorusu “Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar tutumları internete yönelik tutumlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu araştırma sorusunu cevaplandırmak için basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Basit doğrusal regresyon analizi, z bağımlı ve bağımsız değişken arasında ilişki olup olmadığını, eğer varsa bu ilişkinin düzeyini açıklar.

Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar tutum puanlarının ortaöğretim öğretmenlerinin internet tutum puanlarını yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar tutumlarının internet tutumlarını yordama gücüne ilişkin basit regresyon analizi sonuçları (N: 514)

Değişken	B	Standart Hata _{β}	β	t	p
Sabit	63.007	7.327		8.599	.000*
İnternet Tutumu	1.317	.098	.508	13.382	.000*
R: .508	R ² : .258	F: 179.065*	DW: 2.006		*p < .001

Analiz sonuçlarına göre, ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayar tutum puanlarının ortaöğretim öğretmenlerinin internet tutum puanlarını anlamlı ölçüde yordadığı ve bilgisayar tutum puanlarının internet tutum puanlarının % 25,8’ini açıkladığı görülmektedir (R: .508, R²: .258, F: 179.065, $p < .001$, N: 514).

Sonuç ve Tartışma

Ortaöğretim öğretmenlerinin BTÖ-M puanlarının iyi olduğu, İTÖ puanlarının ise orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bu durum, öğretmenlerin bilgisayar ve internete güven duymakla birlikte, birtakım kaygılar taşıdığı şeklinde de yorumlanabilir.

Cinsiyete göre öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarının farklı olduğu bulunmuştur. Kadın öğretmenlerin BTÖ-M puan ortalamasının erkek öğretmenlerin puan ortalamasından daha düşüktür. Bu sonuç ilköğretim öğretmenleri ile ilgili yapılan bir araştırma tarafından desteklenirken (Erçelik 2005), bilgisayara yönelik tutumun cinsiyete göre değişmediğini destekleyen diğer bazı araştırma sonuçlardan farklıdır (Deniz, 1994; Deniz, 2000; Güler ve Sağlam 2002; Galanouli., 2004; Çelik ve Bindak, 2005; Deniz, 2005; Gerçek, 2006). Yurt dışında yapılan bir araştırmada (Koch., 2008), bilgisayara erişimde cinsiyete dayalı bir fark bulunmamıştır. Bilgisayar öz yeterlilikleri ile ilgili olarak yapılan diğer bir araştırmada (Özçelik ve Aşkı Kurt, 2007), erkek ve kadın öğretmenlerin bilgisayar öz yeterlik düzeyleri benzer bulunmuştur. Ancak, internet ve bilgisayar kullanımı erkekler arasında kadınlara göre daha yaygın bulunmuştur (Cooper & Weaver, 2003). Bilgisayarla ilgili deneyim, kullanım sıklığı ve erişim koşulları öz-yeterlik algısını etkilemektedir (Aşkar ve Umay 2001). Bilgisayar kullanmayı gerektiren bazı etkinliklerde, bilgisayar yönelik tutum

ile öz yeterlilik arasında pozitif yönde ilişki vardır (Çelik ve Bindak 2005, Aslan 2008). Erkek ve kadın öğretmenlerin bilgisayara erişim ve bilgisayar kullanma imkânlarının farklı olması, öğretmenlerin bilgisayar ve internete yönelik tutum puanlarının da farklı olmasının bir sebebi olabilir. Ayrıca, bu araştırmada kadın ve erkek öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarının diğer bazı araştırmalardakinin aksine farklı bulunması, hem çalışma gruplarının farklı olmasından hem de çalışmanın farklı bir yer ve zamanda yapılmasından kaynaklanabilir.

Öğretmenlerin cinsiyete göre İTÖ puanları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Cinsiyetin ortaöğretim öğretmenlerinin internete yönelik tutumları üzerinde etki oluşturmadığı şeklinde yorumlanabilecek olan bu sonuç, Altun'un (2003) sonuçları ile tutarlıdır.

Ortaöğretim öğretmenlerinin bilgisayara yönelik tutumlarının kıdem durumuna göre farklı olduğu bulunmuştur. Kıdemi 10 yıldan daha az olan öğretmenlerde bilgisayara yönelik tutumun diğerlerine göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Kıdemi 1-5 yıl olan öğretmenlerin bilgisayar tutumları, kıdemi 6-10 yıl olanların bilgisayar tutumundan biraz daha düşük olmakla birlikte aradaki fark anlamlı bulunmamıştır. Kıdemi 10-15 yıl olan öğretmenlerde bilgisayar tutum puanı daha düşük, kıdemi 16 yıl ve daha fazla olan öğretmenlerde ise en düşük düzeydedir. Bu sonuç, Deniz (2005) ile Erçelik'in (2004) bulduğu sonuçlar ile benzerlik göstermektedir. Okul yöneticisi ve öğretmenlerin bilgisayar kullanma profilleri ile ilgili olarak yapılan bir araştırmada (Toprakçı 2005), mesleğinde yeni olan öğretmenlerin kıdemli olanlara oranla evlerindeki bilgisayarı mesleki amaçla kullanma oranının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Anaokulu ve anasınıfı öğretmenlerinin bilgisayar tutumları ile ilgili olarak yapılan bir araştırmada (Aral,2007), öğretmenlerin kıdem yıllarına göre bilgisayar tutumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Kıdem yılı fazla olan öğretmenlerin İTÖ puanları daha azdır. Ancak kıdem durumuna göre İTÖ puanları arasındaki anlamlı fark, 10 yıldan az hizmeti olan öğretmenlerin puanları ile 16 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlerin puanları arasındadır. Kıdemli öğretmenlerin önemli bir kısmı bilgisayar ve internetle meslek yaşamında karşılaşırken, kıdemi az olan öğretmenlerin bilgisayar ve internet ile üniversite öğrenciliği döneminde veya daha erken dönemlerde karşılaştıkları söylenebilir. 1998 yılından itibaren yeniden yapılandırılan öğretmen yetiştirme programlarında zorunlu bilgisayar derslerine yer verilmiş, böylece bu tarihten sonra öğretmen olacakların bilgisayar dersi almaları zorunlu hale getirilmiştir (YÖK 1998). Kıdemi az olan öğretmenlerin bilgisayar dersi almış olması bilgisayar ve internete yönelik bir yakınlık oluşturacağından, bilgisayar ve internete yönelik olumlu tutumların da geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Genç yaşlarda bilgisayar ve interneti kullanma fırsatının olması, bilgisayar ve internete yönelik daha olumlu tutumların oluşma sebebi olarak açıklanabilir. Ayrıca, bilgisayar ve internetin eğitim-öğretimde kullanımı ve yaygınlaşması henüz yeni sayılabilir. Bilgisayar ve internet ile erken yaşlarda tanışma, bilgisayar ve internete yönelik olumlu tutumların gelişmesini destekleyebilir.

Çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin branşlarının hem bilgisayar hem de internete yönelik tutumlarında önemli olduğu görülmüştür. Bilgisayar-Elektrik-Elektronik ve İngilizce branşlarında hem bilgisayar hem de internete yönelik tutum puanlarının yüksek; Edebiyat branşında ise düşük olduğu tespit edilmiştir. Din kültürü-Arapça branşında bilgisayar tutumu düşük, Tarih branşında ise yüksek bulun-

muştur. İlköğretim öğretmenleri ile ilgili olarak yapılan bir çalışmada (Çelik ve Bindak, 2005), sınıf ve branş öğretmenlerinin; anaokulu ve anasınıfı öğretmenleri ile diğer bir çalışmada (Aral,2007) anaokulu ve anasınıfı öğretmenlerinin bilgisayar tutumlarının farklı olmadığı bulunmuştur. Yapılan bu çalışmada öğretmenlerin bilgisayar ve internet tutumlarının farklı olması, branş gruplarının çok sayıda ve farklı ilgi alanlarına yönelik olmasından kaynaklanabilir.

Öğretmenlerin bilgisayar ve internet tutumlarında mezun oldukları yüksek-öğretim kurumunun önemli bir değişken olduğu görülmüştür. Teknik eğitim fakültesi mezunlarının hem bilgisayar hem de internet tutum puanlarının yüksek, fen-edebiyat fakültesi mezunlarının tutum puanlarının ise düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra, diğer fakültelerden mezun olan öğretmenlerin internet tutumları ortalamaya yakın olmakla birlikte bilgisayara yönelik tutumlarının en düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Farklı öğretmenlik branşları, bilgisayar teknolojisi ile internet sistemini farklı yoğunlukta kullanmayı gerektirebilir. Kullanımın tutumu etkileyebileceği düşünülürse, farklı branşlardaki öğretmenlerin bilgisayar ve internete yönelik tutumlarının farklı olması olağan karşılanabilir.

Evinde bilgisayar olan öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumunun diğerlerinden daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu durum bilgisayara yönelik tutumu düşük düzeyde olan öğretmenlerin evlerine bilgisayar almak istememelerinin doğal bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Bulunan bu sonuç Deniz'in (2005) çalışmasından farklı olmakla birlikte, öğretmen adaylarının bilgisayar tutumuna yönelik olarak yapılan bazı araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir (Deniz, 1994; Deniz 2000; Namlu ve Ceyhan 2003).

Öğretmenlerin evinde bilgisayar olmasının, onların internete yönelik tutumlarını etkilemediği görülmüştür. Ancak, evinde internet bağlantısı olan öğretmenlerin hem bilgisayar hem de internete yönelik tutumlarının evlerinde internet bağlantısı bulunmayan öğretmenlere göre anlamlı ölçüde farklı olduğu tespit edilmiştir. Bulunan bu sonucu, olumlu tutuma sahip öğretmenlerin evlerine bilgisayar ve internet almasının olağan bir sonucu olarak değerlendirmek mümkündür.

Öğretmenlerin bilgisayara yönelik tutumlarının internete yönelik tutumlarını önemli ölçüde yordadığı tespit edilmiştir. Bilgisayar tutumu internet tutumunun yaklaşık dörtte birini açıklamaktadır. Bilgisayar, internete bağlı olmaksızın kullanılabilen bir araçtır. Ancak, internet erişimi genellikle bilgisayarlar üzerinden sağlanmaktadır. İnternet ağının yaygın olarak bilgisayarlar vasıtası ile kullanıldığı düşünülürse, bilgisayara yönelik tutumunun internete yönelik tutumunun önemli bir yordayıcısı olması doğal karşılanabilir. Bilgisayara yönelik tutum internete yönelik tutumun bir belirleyicisi olmakla birlikte tek belirleyici değildir. Bilgisayara yönelik olarak geliştirilen olumlu tutum, internete yönelik olumlu tutumların da gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Öneriler

Ortaöğretim öğretmenlerinin yetişmesine kaynaklık eden eğitim, fen-edebiyat ve teknik eğitim fakültesi dışındaki diğer fakülte ve yüksekokullardan yetişen öğretmenlerin bilgisayar ve internet, fen-edebiyat fakültelerinden yetişenlerin internet tutumlarını geliştirecek etkinliklere yer verilmelidir. Bu tür yükseköğretim kurumlarında internet erişimli bilgisayar salonlarının oluşturularak öğrencilerin kullanımına

sunulması, programlarında bilgisayar ve internet ile ilgili ders ve etkinliklerin artırılması mezunların bilgisayar ve internete yönelik daha olumlu bir tutum geliştirmelerine katkı sağlayabilir.

Bilgisayar ve internet kaygısını azaltacak etkinliklere Edebiyat branşındaki öğretmenlerin; bilgisayar kaygısını azaltacak etkinliklere ise Din Kültürü ve Araçça branşındaki öğretmenlerin katılımı öncelikle tercih edilebilir.

Kıdemli öğretmenlere yönelik olarak düzenlenen, bilgisayar ve internet kullanımını konu alan eğitim etkinliklerinde, bilgisayar ve internet kaygısını azaltmaya yönelik faaliyetlerin de planlanması özellikle kıdemli öğretmenlerin kaygılarını azaltabilir.

Okullardaki ilgililerin, bilgi toplumunun bireylerini yetiştirmek üzere, okuldaki görevleriyle bilgisayarı bütünleştirmek zorunda oldukları açıktır. Öğretmenlerin evlerinde bilgisayarı mesleki amaçlı kullanımları bu bütünleşmenin önemli adımlarından birisidir (Toprakçı 2005). Öğretmenlerin hem kişisel bilgisayar edinme hem de internet bağlantısı sağlama konusunda özendirilmesi ve desteklenmesi, öğretmenlerin bilgisayarı mesleki amaçla kullanmasına katkı sağlamasının yanı sıra, onların bilgisayar ve internet kaygılarını azaltmalarına katkı sağlaması bakımından da önemlidir.

Kaynakça

- Akkoyunlu, B., Yılmaz, M., (2005). Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlık Düzeyleri ile İnternet Kullanım Sıklıkları ve İnternet Kullanım Amaçları, **Eğitim Araştırmaları**, 5 (19), s.1-14.
- Akkoyunlu, B., (2001). Öğretmenlerin İnternet Kullanımı Üzerine Bir Çalışma, **Journal of Qafqaz University**, 8, s.57-66.
- Akkoyunlu, B., (2002). Öğretmenlerin İnternet Kullanımı ve Bu Konudaki Öğretmen Görüşleri, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 22, s.1-8.
- Alkan, C., (2005). **Eğitim Teknolojisi**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Altun, A., (2003). Öğretmen Adaylarının İnternete Yönelik Tutumları, **Eğitim ve Bilim**, 28 (127), s.3-9.
- Aral, N., Ayhan, A., Ünlü, Ö., Erdoğan, N. ve Ünal, N., (2007). Anaokulu ve Anasınıfı Öğretmenlerinin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının İncelenmesi, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, 6 (19), s. 1-8.
- Arslan, A., (2008). Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Destekli Eğitim Yapmaya Yönelik Tutumları ile Öz Yeterlilik Algıları Arasındaki İlişki, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (ESOSDER)**, 7 (24), s. 101-109.
- Aşkar, P. ve Umay, A., (2001), İlköğretim Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin Bilgisayarla İlgili Öz Yeterlilik Algısı, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 21, s. 1-8.
- Aşkar, P., ve Usluel Y., (2002). Teknolojinin Yayılma Sürecinde Öğretmenler ve Bilgisayarın Özelliklerine İlişkin Algıları, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 22, ss. s. 14-20
- Cooper, J., and Weaver, K. D., (2003). Gender And Computers. **Understanding the Digital Divide**. New York: Erlbaum.
- Çağiltay, K., Çakıroğlu, J., Çağiltay, N., Çakıroğlu, E., (2001). Öğretimde Bilgisayar Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri, **Hacettepe Eğitim Dergisi**, 21(1), s.19-28.

- Çakır, H. ve Yalçın, N., (2006). İnternet ve İnternet'e dayalı sanal dersane sistemi, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 14 (1), s. 101-112.
- Çelik, C., Bindak, R., (2005). Öğretmenlerin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi, **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 6, s. 27-38.
- Deniz, L., (2005). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf ve Alan Öğretmenlerinin Bilgisayar Tutumları, **The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)**, 4, Article 22.
- Deniz, L., (2005). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Vve Alan Öğretmenlerinin Bilgisayar Tutumları, **The Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET**, 4 (4), s. 191-203.
- Deniz, L., (1994). **Bilgisayar Tutum Ölçeği-Marmara (BTÖ-M)'nin Geçerlik, Güvenirlik, Norm Çalışması ve Örnek Bir Uygulama**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.
- Deniz, L., (1995). **Bilgisayar Tutum Ölçeği – Marmara Kullanım Kitabı**, İstanbul.
- Deniz, L., (2000). Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Yaşantıları ve Bilgisayar Tutumları, **M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, 12, s.135-166.
- Erçelik, S., (2004). **Sınıf Öğretmenlerinin Bilgisayar Kullanımı ile İlgili Tutumlarının İncelenmesi**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- Galanouli, D., Murphy, C. and Gardner, J., (2004). Teachers' Perceptions of the Effectiveness of ICT-Competence Training. **Computers & Education**, 43, p. 63-79.
- Gerçek, C., Köseoğlu, P., Yılmaz, M. ve Soran, H., (2006). Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Kullanımına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 30, s. 130-139.
- Greenfield, P., (2004). Developmental Considerations for Determining Appropriate Internet Use Guidelines for Children and Adolescents, **Applied Developmental Psychology**, 25, p. 751-762.
- Gross, E., (2004). Adolescent Internet Use: What We Expect, What Teens Report, **Applied Developmental Psychology**, 25, p. 633-649.
- Güler, H., Sağlam, N., (2002). Biyoloji Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin ve Çalışma Yapraklarının Öğrencilerin Başarısı ve Bilgisayara Yönelik Tutumlarına Etkileri, **H. Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi**, 23, s. 117-123.
- Gürcan-Namlu, A. ve Ceyhan, E., (2003). Bilgisayar Kaygısı: Öğretmen Adayları Üzerinde Çok Yönlü Bir İnceleme, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 3 (2), s. 401-432.
- Karamustafaoğlu, O., Köse, S. ve Bilen, K., (2003). Eğitimde Teknolojinin Rolü Nasıl Olmalı?, **Bilgi Teknolojileri Kongresi**, 1-4 Mayıs, PAÜ, Denizli.
- Koch, S. C., Müller, S. M. and Sieverding, M., (2008). Women and Computers: Effects of Stereotype Threat on Attribution of Failure, **Computers & Education**, 51, p. 1795-1803.
- Liaw, S. S., (2007). Computers and the Internet as a job assisted tool: based on the three-tier use model approach, **Computers in Human Behavior**, 23, p. 399-414.
- MEB (2006). TEDP Temel Eğitime Destek Projesi "Öğretmen Eğitimi Bileşeni" Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri, **Tebliğler Dergisi**, 2590, s. 1491-1540.
- MEB (2007). "e-okul projesi" konulu, 25.01.2007 tarih ve B.08.0.ETG.0.21.04-03.300/1317 sayılı, II nolu genelge, elektronik kaynak (02.12.2009 tarihinde ulaşıldı), http://mevzuat.meb.gov.tr/html/1317_0.html
- MEB (2008). Öğretmen Yeterlilikleri, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

- Namlu, A.G. ve Ceyhan, E., (2003). Bilgisayar Kaygısı: Öğretmen Adayları Üzerinde Çok Yönlü Bir İnceleme. **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 3 (2), s. 401-432.
- Özçelik, H. ve Aşkın Kurt, A., (2007). İlköğretim Öğretmenlerinin Bilgisayar Özyeterlikleri: Balıkesir İli Örneği, **İlköğretim Online**, 6 (3), s. 441-451.
- Tarcan, A., (2007). **İnternet ve Toplum**, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tavşancıl, E. & Keser, H., (2002). İnternet Kullanımına Yönelik Likert Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi, **Eğitim Bilimleri ve Uygulama**, 1, s. 79-100.
- Tezbaşaran, A., (1997). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayını.
- Toprakçı, E., (2005). Türkiye'deki Okul Yöneticisi ve Öğretmenlerin Evlerindeki Bilgisayarı Mesleki Amaçlı Kullanım Profilleri (Sivas İli Örneği), **The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET)**, 4 (2), s. 63-75.
- Usluel, Y. ve Haşlamam, T., (2003). Öğretmenlerin Bilgisayar Kullanımına Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım: Varolan ve Tercih Ettikleri Bilgisayar Kullanma Durumları, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 25, s. 204-213.
- Uşun, S., (2000). **Dünyada ve Türkiye'de Bilgisayar Destekli Öğretim**, Ankara: Pegem-A Yayınevi.
- Weber, L., Loumakis, A. and Bergam, J., (2005). Who Participates and Why?: An Analysis of Citizens on the Internet and the Mass Public, **Social Science Computer Review**, 21, p. 26-42.
- Wilson, B. and Atkinson, M. (2005)., Rave and Straightedge, the Virtual and the Real: Exploring Online and Offline Experiences in Canadian Youth Subcultures, **Youth & Society**, 36, p. 276-311.
- YÖK (1998). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları, Ankara: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı.

AN INVESTIGATION OF THE COMPUTER AND INTERNET ATTITUDE ON HIGH SCHOOL TEACHERS (SAMPLE OF ERZINCAN)

Hüseyin Hüsnü BAHAR*

Hacı Hasan İÇLİ**

Fikret GÜLAÇTI***

Abstract

The aim of this study is to investigate the computer and internet attitudes of the high school teachers as to gender, branch, seniority, type of institution graduated, computer ownership, having an internet connection at home. Also, the aim of this study is to find out whether computer attitude predict internet attitude or not. This study covers 518 high school teachers who work at high schools in Erzincan province during 2007-2008 school year. Computer Attitude Scale (BTÖ-M) provides an alpha of .91, Internet Attitude Scale (İTÖ) provides an alpha of .78, and questionnaire for personnel information used to collect data. Computer attitude scores and internet attitude scores are found to be different by branch, seniority, type of institution graduated, having an internet connection at home. There is a meaningful difference between computer attitude scores according to gender and computer ownership, but there no meaningful difference between internet attitude scores. It is found that the computer attitude scores are capable of predicting the internet attitude scores. Teachers' computer attitude scores can explain 25.8 % of their internet attitude scores.

Key Words: Computer attitude, internet attitude, high school' teachers, Erzincan

* Assist.Prof. Dr., Erzincan University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences.

** Teacher, Erzincan University, Institute of Social Sciences, Master Student.

*** Research Assistant, Erzincan University, Faculty of Education, Department of Primary Education.